

Nära ögat

*Även dåren anses vis om han tiger och
klok så länge han håller mun*

Ordspråksboken

VAD ÄR DET som styr oss i ögonblick av plötslig, oväntad fara, egen eller andras? »Jag visste bara att jag måste rädda honom», sade ynglingen som hoppade ned på T-banespåret där en man hade trillat ned. Men runtom stod också många som inte hoppade ned. »Skulle du göra om det om du råkar ut för det igen», frågade journalisten. »Jag vet verkligen inte – kanske» svarade den unge mannen dröjande. Vad var det som drev honom att göra det?

Några skator trippar under papperskorgen i änden av torget. En av dem hittar ett glasspapper och flaxflyger några meter till rabatten intill, förgäves jagad av en annan som missnöjt kraxar och sätter sig på en trädgren. På en bänk under trädet har en gråhårig dam slagit sig ned medan hon letar i en konsumpåse som hon har i korgen framför sig på rollatorn. Annars är Hässelby torg öde och tomt i sommarstiltjen.

Medan jag styr mina steg mot T-banestationen tänker jag på min barndom då de flesta var kvar hemma så här års och lekte på gatan eller cyklade till stranden. Men föräldrarna, ja pappa alltså, hade bara två, senare tre, veckors semester och sommarställe var det inte så vanligt att man hade. Nu har folk lämnat staden redan några dagar efter midsommar.

I rulltrappan ned till tåget förvånas jag över att reklamafischerna på väggen visar en Volvo-bil framför fjälltoppar i snö. Så här i värmen är inte snö det man tänker på men det kan förstås vara skönt däruppe på sommaren med fina vandringar om vädret är hyfsat. En semestervecka i fjällen kan bjuda på både motion och vackra vyer. Det var förresten bra att mötet med personalen på vårdcentralen blev klart redan vid tre-tiden. Nu hinner jag med några telefonsamtal på arbetsrummet på Serafen innan jag åker hem för dagen.

När jag kommer ut på T-baneperrongen har tåget anlärt och skall just gå. Jag springer och får en plats längst bak i sista vagnen som är tom. Jag sjunker ned på bänken och låter slöheten tränga bort tankarna medan gator, villor, träd passerar förbi utanför fönstret.

Ingen går på min vagn vid nästa station men i Vällingby står några ungdomar och väntar. Det är fyra killar och en tjej, klädda i fransiga jeans med hål vid knäna och T-shirt, en med ryggsäck, ett par har mössa med skärmen mot nacken. Alla verkar uppspelta, talar ivrigt med höga röster, skratrar samtidigt som de hastigt tittar bakåt mot tunnelbanans utgång som om de ville vara säkra på att ingen följde efter dem. Några av killarna bär på överfulla plastpåsar som det står H&M på. Jag ser att den närmaste innehåller en stor bunt förpackade herrskjortor.

Trots att hela vagnen är tom så när som på mig så slår sig alla ned i hörnet där jag sitter. En av killarna slänger sig ned på sitsen framför mig och breder ut påsarna på sätet bredvid. »Kom in nu Kenta, för faen» ropar han till en eftersläntare och de övriga sätter sig runt oss. Kenta kommer in, skrattar och säger: »Vad lätt det gick, jag trodde aldrig att...» Killen framför mig, som de kallar Johnny, hojtar genast: »Käften, det där får vi ta se'n», och Kenta tystnar.

Johnny, tittar ned i sina påsar, räknar och ser nöjd ut. Han har stripigt hår som faller ned i nacken och över öronen där

han har små ringar. Blicken är stickig och flackar mellan mig och kamraterna. När han skrattar rynkar han näsan och drar upp överläppen över en ojämn kontur av framtänder. Fingrarna som han drar upp ur påsarna är gula av nikotin.

Vi har lämnat Vällingby när Johnny drar upp en flaska Koskenkorva brännvin ur jeansjackans innerficka. Han skruvar av kapsylen till den halvt urdruckna flaskan som han sätter till munnen utan att invänta någon reaktion från omgivningen. Efter några klunkar tar han flaskan från munnen. Då...

...har jag fått nog: – Du, det är faktiskt inte tillåtet att dricka sprit i en tunnelbanevagn, utbrister jag och tittar honom stint i ögonen.

Tystnaden i gruppen blir total och omedelbar. Trots rasslet från tunnelbanan kan jag nästan höra hur de håller andan. Johnny med flaskan i knät stirrar först förvånad, sedan ursinnig på mig. Han reser sig upp, tar flaskan i höger hand och höjer den med ilskan sprutande ur ögonen.

Han kommer att döda mig, hinner jag tänka, han krossar min skalle med flaskan. Under en svindlande sekund står allting stilla medan våra blickar är naglade vid varandra. Då...

...drar han plötsligt ned fönstret med vänster hand och slänger ut flaskan. Medan han är stående framför mig vräker han ur sig sin vrede mot mig: – Du din dj--la typ ska inte komma och säga vad jag ska göra, det har du ta mej f-n inte ett dj--la dugg med att göra, jag gör precis va jag vill, ska jag säga dig...

Medan han försar på med sina utgjutelser tänker jag, när det börjar gå upp för mig att jag svävat i livsfara, att jag måste hålla fast vid min ståndpunkt. Jag försöker alltså att hålla mig lugn och att titta på honom stadigt medan jag framför mitt första budskap om och om igen:

– Vad du än säger är det faktiskt inte tillåtet... och dess-

utom mycket störande för medpassagerarna i vagnen...

Som två ilska tjurar som står mitt emot varandra, var och en ilsken på sitt sätt, fortsätter vi vår ordväxling en stund tills en av de andra säger: – Hörru Johnny, låt snubben vara nu, du kan väl lugna ner dej lite, sätt dej för he-v-te!

Johnny sätter sig. En stund till fortsätter han att skälla ut mig men vokabulären blir alltmer normaliserad särskilt som de andra blandar sig i samtalet. – Johnny kan ha ett dj--la humör, förklarar Kenta, men han brukar lugna ner sej fort och då är han god som guld, eller åtminstone silver, avslutar han skrattande. Det sista har jag svårt att tro, tänker jag.

Under tiden har vi hunnit till station Blackeberg där flera resande går på, något som ytterligare dämpar den upprörda stämningen. Johnny börjar nu förklara sig. Han har inte fått sin sil, sitt knark, den här morgonen och har varit på dåligt humör. Överhuvudtaget har det varit »taskigt» sista tiden, mycket därför att han varit utan pengar, och annat också för den delen. Han har en bil men till följd av en löjlig sak som hände i trafiken nyligen har polisen beslagtagit den, och det har verkligen fått honom ur gängorna. Det var förklaringen till att han »funkade dåligt» alldeles nyss, men nu var det bättre.

– Och idag har ni varit i Vällingby och handlat, frågar jag med anledning av alla påsar.

– Handlat och handlat, svarar Johnny litet svävande, men man måste ju förnya sig, tycker han, och de andra nickar instämmande med litet sidoblickar på varandra.

Under resan in till centrum blir gruppen alltmer pratsam. De jobbar litet varstans, säger de, tar småjobb där det bjuds. Förra månaden hade några fått arbete med en vindsröjning på Hagagatan och där hade det »blivit över» en del kopparrör som de fått några bra slantar för hos skrothandlaren.

När vi kommer till station Thorildsplan, där de skall gå

av, har vi nästan blivit »vänner för livet». Johnny tar min hand och uttalar att jag »inte skall ta det för hårt det som hände» och att han nu fått uppfattningen att jag är »en schysst snubbe». De andra instämmer, nickar adjö, några tar mig på axeln och när de kommit ut ur vagnen klappar de på fönstret och vinkar farväl. Jag vinkar tillbaka men tänker att jag vid det här laget istället kunde ha legat i en ambulans på väg till sjukhuset med en svår skallskada.

Vad var det som gjorde att Johnny inte använde flaskan mot mig? Han var ju arg, det syntes tydligt, och han höjde armen som om han övervägde att slå. Åtminstone uppfattade jag det så i hastigheten. Men det kom inget slag. Besinnade han sig av någon anledning. Kanske därför att jag såg stadigt på honom? Eller tänkte han aldrig slå? Kanske hade han redan bestämt sig för att kasta ut flaskan genom fönstret när han ställde sig upp! Och jag då? Varför lämnade jag inte genast det stökiga sällskapet och satte mig någon annanstans i vagnen. Det skall jag i alla fall göra nästa gång om jag hamnar i en liknande situation, tänker jag. Eller skulle jag ha suttit kvar och sagt, med en glimt i ögat: Du... du kan väl bjuda mig på en slurk ur flaskan... va!?